

Henna Vaahtera

PIHLAVAN ILTAPÄIVÄKERHO LASTEN SILMIN

Sosiaalialan koulutusohjelma

2013

PIHLAVAN ILTAPÄIVÄKERHO LASTEN SILMIN

Vaahtera, Henna
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaali-alan koulutusohjelma
Marraskuu 2013
Ohjaaja: Rajaniemi, Kari
Sivumäärä: 33
Liitteitä: 4

Asiasanat: iltapäiväkerhoikäiset lapset, osallisuus, viihtyminen, iltapäiväkerho

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli tuoda lasten ääni kuuluviin. Tavoitteeni oli selvittää kuinka lapset viihtyvät iltapäiväkerhossa sekä mitä mieltä he ovat iltapäiväkerhon toiminnasta. Halusin toteuttaa opinnäytetyöni iltapäiväkerhossa, sillä niitä on tutkittu melko vähän ja iltapäiväkerholaisten viihtyminen kiinnosti minua.

Tutkimus toteutettiin Pihlavan seurakunnan järjestämässä iltapäiväkerhossa Pihlavan koululla. Aineisto kerättiin haastattelemalla kymmentä iltapäiväkerholaista teema-haastattelulla. Tutkimustulokset eivät ole yleistettävissä muihin iltapäiväkerhoihin, vaan ne ovat Pihlavan iltapäiväkerhon lasten näkemyksiä toiminnasta.

Opinnäytetyön teoreettisessa osuudessa käsiteltiin iltapäiväkerholaisen eli 6-9 – vuotiaan lapsen kehitystä sekä lasten osallisuutta. Osuudessa käsiteltiin myös iltapäiväkerhon tavoitteita ja tarkoitusta Porissa sekä Pihlavan iltapäiväkerhoa. Tutkimustuloksissa keskityttiin tuomaan esille lasten mielipiteitä.

Tutkimustuloksista selvisi, että lapset viihtyivät iltapäiväkerhossa hyvin. Lapsilla oli kavereita ja mieluisaa tekemistä koulun jälkeen, aikuisen valvonnassa. Tutkimuksessa selvisi, että askartelu ja jalkapallo olivat mieluisimpia ajanviettotapoja iltapäiväkerhossa keväällä 2013. Iltapäiväkerhossa lapset nauttivat ravitsevan välipalan sekä saivat apua läksyjen tekemiseen. Lapset eivät kokeneet osallisuutta vahvasti tai se ei näyttäytynyt heille, mutta lapset toteuttivat sitä tietämättään.

HOW CHILDREN EXPERIENCE PIHLAVA`S AFTER-SCHOOL CLUB

Vaahtera, Henna

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Social Services and Health Care

October 2013

Supervisor: Rajaniemi, Kari

Number of pages: 33

Appendices: 4

Keywords: Children in after-school club, participation, enjoying, after-school club

Purpose of the thesis was to hear children`s voices. The meaning was to find out how children thrive in after-school club and what they think about the after-school club`s activities. I wanted to make my thesis in after-school club because they have been surveyed quite a bit, and children`s satisfaction in after-school club interested me.

The research was conducted in Pihlava`s after –school club which organizes Pihlava`s congregation. Research material was collected by interviewing ten children with theme interview. The research results cannot be generalized to other after –school clubs because they are children`s experiences about Pihlava`s after –school club.

The theoretical part of the thesis dealt with 6-9 –year-old children`s development and their participation. There was also dealt with after –school club`s aims and purpose in Pori and I told about Pihlava`s after-school club. The research`s results focused to bring out the children's opinions.

The results showed that the children enjoyed in after-school club. The children had friends and pleasant things to do with safe adult. The study revealed that the crafting and football were the most pleasant pastimes in the spring of 2013. In after-school club children enjoyed a nutritious snack and got help with their homework. The children didn`t experience inclusion or it did not show up for them, but the children did it without knowing.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	ILTAPÄIVÄTOIMINTA PORISSA	6
2.1	Iltapäiväkerhon tavoitteet ja tarkoitus.....	7
3	ILTAPÄIVÄKERHOLAINEN	8
3.1	Persoonallisuuden ja tunne-elämän kehitys	9
3.2	Oppiminen ja älyllinen kehitys	9
3.3	Fyysinen ja liikunnallinen kehitys	10
3.4	Sosiaaliset suhteet	11
4	LASTEN OSALLISUUS	12
4.1	Osallisuuden portaat.....	14
5	PIHLAVAN KOULUN ILTAPÄIVÄKERHO.....	14
5.1	Päiväohjelma.....	15
5.2	Päivänaihe	16
5.2.1	Hartaus	17
5.3	Lasten osallisuus ja lapsilähtöisyys iltapäiväkerhossa.....	17
5.3.1	Uutisankkuri	18
5.4	Iltapäiväkerhon toimintaympäristö	18
6	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE.....	19
7	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	20
7.1	Teemahaastattelu.....	20
7.2	Lasten haastattelu iltapäiväkerhossa	20
7.3	Tutkimusaineiston analysointi	21
8	ILTAPÄIVÄKERHO LASTEN SILMIN	22
8.1	Viihtyminen	22
8.2	Kaverit.....	22
8.3	Läksyt.....	24
8.4	Ulkoilu	24
8.5	Ohjattu toiminta	26
9	TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS	28
9.1	Opinnäytetyön eettisyys	28
10	JOHTOPÄÄTÖKSET	29
	LÄHTEET.....	32
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Iltapäiväkerhoja on tutkittu suhteellisen vähän. Uusin suurempi tutkimus on Harriet Strandellin (2012) helsinkiläisissä iltapäiväkerhoissa toteutettu tutkimus, jossa hän on tarkastellut ohjaajien ja lasten välistä rajoittamisen ja mahdollistamisen, vapauden ja vastuun sekä sopimisen ja luottamuksen teemoja. Aihetta on käsitelty myös muutamassa muussa opinnäytetyössä sekä eri kaupunkien seurakunnat ovat tehneet mielipidetutkimuksia iltapäiväkerholaisten vanhemmille.

Laissa lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (361/1983, 1§) todetaan, että lapselle tulee turvata hyvä hoito ja kasvatusta sekä lapsen ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellinen valvonta ja huolenpito. Meluisan koulupäivän jälkeen lapsi voi kaivata rauhaa ja yksin olemista. 6-9 -vuotias lapsi pärjää muutaman tunnin yksin kotona, mutta moneksi tunniksi häntä ei olisi hyvä jättää yksin. (Jarasto & Sinervo 1998, 124.) Kaarina Hakkarainen (2010, 289) on todennut, ettei aikuisen aikaa voi antaa liikaa. ”Ajankäyttötutkimuksen mukaan monet koululaiset viettävät iltapäivisin aikaa yksin, kavereiden tai sisarusten kanssa vanhempien ollessa vielä töissä” Hakkarainen toteaa. Perusopetuslaissa (628/1998, 48§) on määritelty iltapäivätoiminnasta ensimmäisen ja toisen luokan oppilaille, mikä vähentää lasten yksinoloa kotona. Iltapäiväkerho tarjoaa virikkeellistä toimintaa lapselle aikuisen seurassa.

Opinnäytetyöni halusin tehdä iltapäiväkerhossa, koska niitä on tutkittu melko vähän. Toteutin tutkimuksen Pihlavan koulun iltapäiväkerhossa kevään 2013 aikana. Halusin selvittää mitä lapset ajattelevat iltapäiväkerhossa käymisestä ja siellä järjestettävästä toiminnasta. Usein lapset eivät itse voi vaikuttaa siihen menevätkö he iltapäiväkerhoon koulun jälkeen, joten heidän viihtyminen siellä kiinnosti minua. Jokainen kokee viihtymisen omalla tavallaan. Opinnäytetyössäni viihtymisellä tarkoitan sitä, tulevatko lapset mielellään iltapäiväkerhoon ja kuluuko heidän aikansa siellä. Onko lapsilla riittävästi virikkeellistä ja mielekästä toimintaa iltapäivän ajaksi? Opinnäytetyöni ja tutkimustulokset eivät ole yleistettävissä kaikkiin tai useampaan iltapäiväkerhoon, vaan ne ovat otos Pihlavan iltapäiväkerholaisten mielipiteitä. Tutkimukseni lähtökohdaksi ovat lasten kokemukset. Haastattelin kymmentä iltapäiväkerholaista

teemahaastattelulla ja teemat valitsin iltapäiväkerhon toiminnan mukaan. Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina. Lasten vanhemmilta pyydettiin luvat haastatteluihin.

Teoriaosuudessa käsittelen 6-9 -vuotiaan lapsen kehitystä ja millaisia haasteita lapsi kokee tässä iässä. Iän olen rajannut iltapäiväkerholaisten ikävuosiin, sillä he ovat tutkimukseni kohderyhmä. Tarkastelen iltapäivätoiminnan käytäntöjä Porissa sekä opetushallituksen, että Porin koulutuslautakunnan asettamia iltapäivätoiminnan tavoitteita ja tarkoitusta sekä kerron toiminnasta Pihlavan iltapäiväkerhossa. Analyysiosuudessa kerron tutkimuksen toteuttamisesta sekä haastattelun tuloksista. Lopuksi on omia tulkintojani ja pohdintaa.

2 ILTAPÄIVÄTOIMINTA PORISSA

Iltapäivätoiminta on tarkoitettu ensimmäisen ja toisen luokan oppilaille sekä peruskouluikäisille erityisoppilaille. Ohjattua iltapäivätoimintaa Porissa pitävät koulutoimi, seurakunnat, TUL ja yksityiset järjestäjät. Iltapäivätoimintaa on koulun jälkeen kello 11–17 välisenä aikana, jokaisena koulupäivänä. Iltapäiväkerhon tilat voivat sijaita koulussa tai sen lähetyvillä. (Porin kaupungin www-sivut 2013.)

Iltapäiväkerhotoiminnasta peritään 1.8.2012 alkaen 80 €/kuukausi. Se tarkoittaa mahdollisuutta olla iltapäiväkerhossa 1-23 päivää kuukaudessa. Iltapäiväkerhomaksuun sisältyy välipala. Maksu peritään kuukausittain. Mikäli lapsi on sairauden vuoksi poissa koko kalenterikuukauden, ei iltapäiväkerhomaksua peritä. Maksu voidaan puolittaa (40 €/kuukausi), jos lapsi on sairauden vuoksi poissa yli 10 päivää tai lapsi on poissa koko kalenterikuukauden, mutta hänelle pidetään kuitenkin paikkaa iltapäiväkerhossa. (Porin kaupungin www-sivut 2013.)

Iltapäiväkerhoon haetaan sekä paikasta luovutaan kirjallisella hakemuksella. Iltapäiväkerhossa yhtä ohjaajaa kohden saa olla enintään 16 oppilasta. Erityiskoulujen ryhmäkoot vaihtelevat ryhmäkohtaisesti. (Porin kaupungin www-sivut 2013.)

2.1 Iltapäiväkerhon tavoitteet ja tarkoitus

Iltapäiväkerho on perusopetuslaissa määriteltyä iltapäivätoimintaa lapsille. Kunta vastaa kokonaisuudesta, mikäli se päättää tarjota iltapäivätoimintaa. Kunta voi järjestää palvelun itse tai ostopalveluna esimerkiksi järjestöiltä tai seurakunnilta. Opetushallitus määrittelee iltapäiväkerhojen keskeisen sisällön ja tavoitteet perusopetuslain mukaan. Porin kaupunki on tehnyt oman toiminta- ja arviointisuunnitelman opetushallituksen määrittelemien tavoitteiden pohjalta. Sen lisäksi palvelun tuottajat voivat myös laatia itselleen toimintasuunnitelman. (Porin koulutuslautakunnan päätös 28.8.2012 164§, 3.)

Vapaaehtoisuuteen perustuva iltapäivätoiminta sijoittuu lasten vapaa-aikaan, ja se tuo toiminnalle omat erityisluonteensa. Iltapäiväkerhossa tulee ottaa huomioon lasten tarpeet. Toimintaa suunniteltaessa pitää huomioida lasten erilainen tausta. He voivat olla eri kulttuureista, kieliryhmistä sekä erityisryhmistä. Lapset ovat myös eri-ikäisiä. Toiminnan on tarkoitus olla monipuolista ja virkistävää, mutta samalla lapsille tulee antaa mahdollisuus lepoon ja itsekseen olemiseen. Lapsen ollessa iltapäiväkerhossa, paikalla on aina turvallinen aikuinen, mikä mahdollistaa lapsen yksinäisen ajan vähentämisen. (Porin koulutuslautakunnan päätös 28.8.2012 164§, 3.) Lasten erilaisuudesta huolimatta he ovat kaikki samanarvoisia ja heidän tulee saada samanlaista kohtelua. Lapsen tulee kokea, että hän on tärkeä.

Iltapäivätoiminnan tavoitteena on kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen. Iltapäiväkerhossa tuetaan lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja koulunkäyntiä kasvatuskumppanuudessa kodin kanssa. Lapsen tunne-elämän ja sosiaalisten taitojen kehittymistä tuetaan iltapäivätoiminnassa. Iltapäiväkerhoryhmässä opitaan vuorovaikutustaitoja sekä tavoitteena on, että jokainen lapsi tuntee kuuluvansa ryhmään. Tunne-elämän kehittymistä tuetaan opettamalla lasta tunnistamaan erilaisia tunteita. Lapsen eettistä kasvua tuetaan iltapäiväkerhossa opettamalla lapsille vastuuta. Toiminnassa korostuu lapsilähtöisyys ja kaikkia lapsia kohdellaan yhdenvertaisina. Täten ohjaajat antavat lapsille mallia eettisestä käytöksestä. Lasten osallisuutta tuetaan sillä, että he tulevat kuulluksi toiminnassa. Lapset tulee ottaa toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen mukaan. (Opetushallitus 2011, 8-10.)

Iltapäiväkerhon sisältöön on määritelty erilaisia osa-alueita, joista iltapäiväkerhon järjestäjät voivat koota kokonaisuuden. Tällaisia sisältöjä ovat muun muassa leikki ja vuorovaikutus, liikunta ja ulkoilu, ruokailu ja lepo sekä kädentaidot ja askartelu. (Opetushallitus 2011, 13.) Toimintaa suunnitellessa tulee ottaa huomioon lasten tarpeet ja heidän toiveensa. Iltapäiväkerhon olosuhteet, esimerkiksi tilat ja materiaalit sekä ohjaajien valmiudet vaikuttavat toiminnan suunnitteluun. Tavoitteena on tarjota lapsille monipuolista ja sosiaalista vuorovaikutusta tarjoavaa toimintaa. (Porin koulutuslautakunnan päätös 28.8.2012 164§, 4.)

Lasten tulee saada välipalaa iltapäiväkerhossa. Välipalat ovat monipuolisia ja vaihtelevia. Välipalan syömisellä on ravitsemisen lisäksi myös kasvatuksellinen tarkoitus. Lapsille opetetaan ateriarhythmiä sekä hyviä ruokavalintoja ja ruokailutapoja. Ohjaajat ruokailevat lasten kanssa näyttäen esimerkkiä heille. (Porin koulutuslautakunnan päätös 28.8.2012 164§, 6.)

3 ILTAPÄIVÄKERHOLAINEN

Iltapäiväkerholaiset ovat 6-9 -vuotiaita. Heillä on koulun alkamisen myötä suuria muutoksia elämässä, mutta myös iltapäiväkerhon alkaminen on uutta ja jännittävää. Koululaiselta odotetaan tiettyjä taitoja, jotta hän pärjää koulussa ilman vanhempiaan. Tällaisia ovat esimerkiksi itsenäisesti pukeutuminen sekä vessassa käyminen. Samoja taitoja tarvitaan myös iltapäiväkerhossa.

Tony Dunderfelt (2011, 80) on listannut koulukypsyyteen liittyviä ominaisuuksia. Koulukypsyyteen liittyy fyysistä kasvua ja kehittyneisyyttä. Lapsen tulee jaksaa kulkea koulumatkat sekä istua paikoillaan oppituntien ajan. Silmän ja käden koordinaatio pitää olla myös kehittynyt. Riittävä pitkäjänteisyys sekä kyky keskittyä tehtävien ajaksi ovat koululaiselle tärkeitä. Koulussa ja iltapäiväkerhossa lapsi on ilman vanhempiaan, joten hänen täytyy kyetä irtautumaan heistä päivän ajaksi ja olemaan riittävän itsenäinen. Koulussa ja iltapäiväkerhossa on myös muita lapsia, joten lapsi jakaa aikuisten huomioon muiden oppilaiden kanssa. Sosiaalinen kehittyneisyys pitää olla sillä tasolla, että lapsi pystyy ottamaan vastaan arvostelua ja sosiaalista kontrol-

lia. Koululaisen kognitiivisten taitojen tulee olla kehittynyt niin, että lapsi ymmärtää puhetta ja saa ilmaistua siten itseään. Ajattelun pitää olla myös riittävän kehittyntä.

3.1 Persoonallisuuden ja tunne-elämän kehitys

6-9 – vuotiaan lapsen tunteet voivat vaihdella ahkerasti. Välillä lapsi saattaa tarvita aikuisen apua tunnistamaan tunteensa. Tässä iässä lapsen voi olla vaikea hallita tunteitaan. Lapsen itsetuntoa vahvistavat hänelle annetut tehtävät, joista hän selviää. Lapsi tarvitsee onnistumisen kokemuksia, mutta epäonnistumistakin on hyvä opetella. Lapsi voi välillä haluta olla itsenäinen, mutta välillä tukeutuu aikuisiin. Lapsi tarvitsee aikuisen tukea ja kannustusta uusissa haasteissa. (Mannerheimin lastensuojeluliiton www-sivut 2013.) 6-7 – vuotias lapsi ei vielä tunne itseään ja etsii rajojaan. Lapsi kokee olevansa iso koululainen, mutta samalla pieni, leikkivä lapsi. (Jarasto & Sinervo 1998, 29). Lapsen temperamentti ja ympäristö, jossa hän kasvaa, vaikuttavat persoonallisuuden kehittymiseen.

3.2 Oppiminen ja älyllinen kehitys

Iltapäiväkerholaisen älyllinen ja johdonmukainen päättely kehittyvät koko ajan. Lapselle alkaa selkeytyä säilyvyyden käsite ja hän kykenee jo paremmin hahmottamaan mikä on mahdollista ja mikä mahdotonta. Mielikuviutus on silti vielä voimakas ja voi joskus sekoittaa faktojen kanssa. (Mannerheimin lastensuojeluliiton www-sivut 2013.) Lapsen looginen ajattelu kehittyä tässä iässä (Rödstam 1992, 38). Ajattelun kehittymisen myötä lapsi pohtii syitä ja seurauksia. Lapsi kuitenkin pystyy parhaiten ajattelemaan asioita, joita hän voi itse nähdä tai tuntea. Tässä iässä ajantaju laajenee ja lapselle alkaa muodostua erilaiset aikakäsitteet, kuten nykyhetki, menneisyys ja tulevaisuus. Lapsi oppii helpottamaan muistamistaan, mutta hänen muisti ei niinkään parane. (Mannerheimin lastensuojeluliiton www-sivut 2013.) Sinkkonen (2011, 52) on todennut, että lapsen keskushermosto kehittyä nopeasti ja lapsi saa uusia valmiuksia oppimiseen ja tiedonkäsittelyyn.

Koulun aloituksen myötä ja sosiaalisten suhteiden lisääntyessä lapsen sanavarasto laajenee nopeasti. Melkein jokainen lapsi oppii lukemaan viimeistään ensimmäisen luokan aikana. Lapsi ymmärtää oikean ja väärän eron, mutta voi silti joskus itse sortua toimimaan väärin. Säännöt ovat lapsille tärkeitä ja niitä tulee noudattaa. Koululainen tarvitsee paljon uusia taitoja. Tällaisia ovat muun muassa keskittyminen tehtäviin, kirjaimien sekä numeroiden oppiminen, erilaiset kynätehtävät ja sorminäppäryys, jota tarvitaan ainakin askartelussa sekä piirtämisessä. Vuoron odottaminen sekä kuunteleminen ovat myös tärkeitä taitoja luokassa sekä iltapäiväkerhoryhmässä. Koulun alettuakin leikki sekä omaehtoinen touhuilu ovat lapselle yhä tärkeitä. (Mannerheimin lastensuojeluliiton www-sivut 2013.)

3.3 Fyysinen ja liikunnallinen kehitys

Lapsen fyysinen kehitys painottuu tässä iässä pituuskasvuun. Kouluikässä lapsella on voimakas fyysisen kasvun kausi ja jokaiselle lapselle se on yksilöllinen. Toiset lapset kasvavat tasaisesti hiljalleen ja toiset venyvät pituutta yhden kesän aikana useita senttejä. Vanhempien ei kannata olla huolissaan vaikka lapsi kasvaisi eri tavalla kuin vanhemmat sisaruksensa. (Jarasto & Sinervo 1998, 23–24.) 6-8 -vuotiaan lapsen pituuskasvu nopeutuu hetkellisesti. Lasten välillä kokoerot voivat olla suuria ja luokan pisimmän ja lyhyimmän lapsen välillä voi olla pituuseroa jopa 20 senttiä. Tässä iässä lapsi tarvitsee unta vaihtelevasti, mutta keskimäärin noin 10 tuntia vuorokaudessa. Koulun aloittanut lapsi tarvitsee riittävästi unta, jotta oppii ja jaksaa uusissa haasteissa. (Mannerheimin lastensuojeluliiton www-sivut 2013.) Nukkumaanmenoajoista voi tulla kiistaa, sillä lapsi kokee olevansa nyt iso koululainen, ja että hänellä on oikeus valvoa myöhempään (Jarasto & Sinervo 1998, 30).

Lapsen yllättävä pituuskasvu tekee lapsesta kömpelömmän ja hänen kehonhallinta vaikeutuu. Lapsi saattaa olla vetelän oloinen. (Jarasto & Sinervo 1998, 29.) Lapsi on silti innokas liikkumaan ja nauttii siitä. Juokseminen, hyppiminen, narun hyppely, kiipeily, tanssiminen, jumppaaminen, pyörällä ajaminen, uinti sekä hiihto ja luistelu ovat mieluista liikuntaa lapselle, eikä lapsi ajattele sitä liikuntana. Lapsen motoriikka kehittyy nopeasti (Sinkkonen 2010, 32–33). Liikuntaleikit ovat myös lasten mieleen, esimerkiksi kirkonrotta ja hippa. 6-9 -vuotias lapsi on liikunnallisesti taitava ja aktii-

vinen. Lapsi oppii hallitsemaan kehoaan paremmin ja hänen lihasvoimansa lisääntyy. Lapsi on herkkä oppimaan uusia taitoja. Tyttöjen ja poikien liikunnalliset taidot eivät vielä eroa kovasti toisistaan voimassa ja nopeudessa. (Mannerheimin lastensuojeluliiton www-sivut 2013.) Liikuntatunneilla kehitetään lasten karkeamotorisia taitoja erilaisten pelien ja leikkien avulla (Lindgren & Majaniemi 2011, 30).

3.4 Sosiaaliset suhteet

Iltapäiväkerholainen on yhtäkkiä uudessa ympäristössä ja kokee uusia asioita. Hän tutustuu uusiin ihmisiin ja lapsen sosiaaliset taidot ovat koetuksella. Lapsi tutustuu koulussa uusiin aikuisiin; opettajiin ja muuhun henkilökuntaan sekä uusiin lapsiin; luokkatovereihin. Iltapäiväkerhossa on myös uudet aikuiset ohjaajina sekä uusi ryhmä, joka koostuu oman luokan oppilaista, mutta myös vuotta aiemmin koulun aloitaneista oppilaista. Myös toisen luokan oppilaat, jotka ovat olleet jo vuoden iltapäiväkerhossa saavat tutustua uusiin iltapäiväkerholaisiin, ekaluokkalaisiin ja tehdä heille tilaa ryhmässä. (Mannerheimin lastensuojeluliiton www-sivut 2013.)

Lapset ovat jo harjoitelleet vuorovaikutustaitoja ennen koulua muun muassa esikoulussa, päiväkodissa tai jossain kerhossa. Iltapäiväkerhossa ryhmässä toimiminen vaatii sosiaalisia taitoja. Mikäli lapsi ei ole päässyt harjoittelemaan niitä ennen koulun alkua, voi hän tarvita siinä aluksi aikuisen tukea. Iltapäiväkerhossa lapsen pitää kuitenkin jakaa ohjaajan huomio muiden lasten kanssa.

Ensimmäisten kouluvuosien aikana kavereiden mielipiteillä on enemmän merkitystä ja riippuvuus vanhempiin vähenee hieman (Rödström 1992, 27). Tytöt ja pojat tulevat vielä toimeen yhdessä porukassa, mutta hiljalleen sekaporukat vaihtuvat omaa sukupuolta oleviin kavereihin. Ryhmään kuulumisen on tärkeää lapselle. Se merkitsee hyväksytyksi tulemistä ja kavereiden mielipiteillä on suuri vaikutus. Ryhmään kuulumisella on suoja antava vaikutus (Sinkkonen 2010, 38). Tässä iässä lapset, varsinkin tytöt voivat haluta pukeutua samalla tavalla ja tykätä samoista asioista. Vertaisryhmällä on tytöille suuri merkitys (Näre 2010, 46). Riitoja lasten välillä saattaa tulla helposti, mutta ne sovitaan nopeasti. Mikäli lapsi joutuu vertaisryhmässä torjutuksi, se voi heikentää koulumenestystä, tunne-elämää sekä aiheuttaa käyttäytymisongel-

mia. Ystävyyssuhteilla on myönteistä kehitystä edistävä vaikutus. (Ritokoski 2010, 66.)

Ryhmässä voidaan leikkiä ja pelata erilaisia kuvittelu- ja roolileikkejä sekä sääntöleikkejä ja – pelejä. Säännöt, niistä sopiminen sekä niiden noudattaminen ovat lapsille tärkeitä ryhmässä. Leikin tyyli muuttuu, mutta ei jää kokonaan pois. Pojilla pelit muodostuvat tärkeämmiksi, ideahan on, että joku on voittaja ja joku häviäjä. (Sinkkonen 2010, 32.) Sinkkonen (2010, 32) on todennut, että pelit ovat aina olleet tässä iässä pojille tärkeitä, mutta nykyään ne ovat vaan vaihtuneet Afrikan tähdestä ja Tammesta Playstationiin.”

Oikeudenmukaisuus on lapsille tärkeää ja äänestäminen on yksi menettely, jolla saadaan hyvin selville mitä lapset ajattelevat. Loogisen ajattelun kehityksen myötä lapset alkavat kyseenalaistaa sääntöjä, sillä he ymmärtävät, että säännöt eivät ole niin absoluuttisia kuin miltä ne ovat ennen tuntuneet. (Rödspam 1992, 49.) Edelleen on kuitenkin tärkeää, että yhdessä sovittuihin sääntöihin sitoudutaan, ja että sääntöjen noudattamatta jättämisestä seuraa jokin rangaistus (Rödspam 1992, 51).

Lapsella on suhteellisen hyvä kuva oikeasta ja väärästä. Empatiakyky on oleellinen osa sosiaalisia suhteita. Iltapäiväkerholaisen empatiakyky kehittyy ja lapsi pystyy paremmin ajattelemaan muiden tunteita. Lapselle kehittyy myös pikkuhiljaa minäihanne eli kuva siitä, millainen hän haluaisi olla. Kavereilla ja ryhmällä, johon lapsi kuuluu, on vaikutusta kuvaan itsestä. (Mannerheimin lastensuojeluliiton www-sivut 2013.)

4 LASTEN OSALLISUUS

Perusopetuslaissa (628/1998, 48a§) todetaan, että iltapäivätoiminnan tavoitteena on kodin ja koulun kasvatustyön tukemisen lisäksi ennaltaehkäistä syrjäytymistä sekä lisätä lasten osallisuutta. Osallisuus voidaan määritellä monella eri tavalla, paikasta riippuen missä osallisuutta toteutetaan. Osallisuuteen kuuluu se, että lapsi saa tietoa

itseään koskevista suunnitelmista, päätöksistä ja ratkaisuista sekä niiden perusteluista. Lapsi saa vaikuttaa itseään koskeviin asioihin sekä ilmaista omat mielipiteensä. Osallisuus perustuu vuorovaikutukseen ja tasa-arvoon. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2013.) Toimintaan osallistuvalla on oikeus osallisuuteen ja se tarkoittaa muutakin kuin pelkkää mukanaoloa (Hakkarainen 2010, 294).

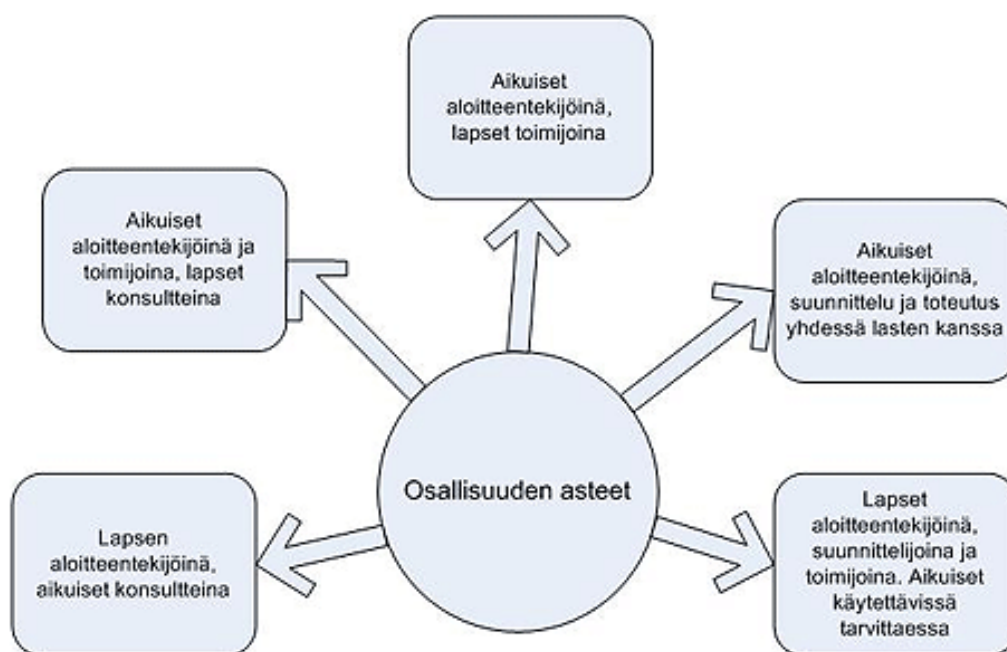
Vastavuoroisuus on tärkeää, sillä lapsi ei voi vaikuttaa asioihin ellei hän saa asioista tietoa. Lasten osallisuus edellyttää ohjaajien valmiuksia tehdä yhteistyötä lasten kanssa. Se, että lapsi saa olla mukana vaikuttamassa asioiden käsittelyyn itselle merkittävissä yhteisöissä, on lapsen identiteetin kehittymisen kannalta olennaista. Osallisuus konkretisoituu osallistumisessa. Organisaation myönteisyydellä osallisuuteen on myös merkitystä. (Sosiaaliportin www-sivut 2013.) Toimintaympäristön tulee myös olla lapsiystävällinen ja mahdollistaa omalta osaltaan lasten osallisuuden. Lapsilähtöisyys liittyy osallisuuteen siinä mielessä, että lapsen mielipiteet otetaan huomioon toimintaa suunnitellessa. Lapsen mielipiteitä kunnioitetaan ja kuunnellaan. Lapsilähtöisyydellä pyritään lapsen kehityksen tukemiseen. Se ei tarkoita lapsen ehdoilla toimimista, vaan vastuullista aikuisuutta, joka ottaa lapsen tarpeet huomioon. (Pulkinen & Launonen 2005, 62.)

Lapsen osallisuuden mahdollistaa kuuleminen ja kuunteleminen. Yhteinen kieli lapsen kanssa on tärkeää osallisuuden toteutumisen kannalta. Mikäli tämä ei ole mahdollista, tulee lapsen kanssa kommunikoida jollain muulla tavalla. Aito kiinnostus on tärkeää ja se tuo lapselle tunteen osallisuudesta. Eri menetelmien avulla voidaan osallisuutta lisätä luontevasti. Tällaisia ovat esimerkiksi taidelähtöiset menetelmät. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2013.)

6-9 -vuotias lapsi ei vielä tunne täysin osallisuuden käsitettä, mutta lapselle osallisuus on tunne ja kokemus siitä, että hän kuuluu joukkoon. Osallisuus lapsen näkökulmasta on mahdollisuutta tulla kuulluksi ja tunne siitä, että hänen mielipiteitään kunnioitetaan. Osallisuudella on lapsen kokemuksia ja ajattelumaailmaa laajentava vaikutus. Se on väylä aikuisille nähdä asioita lapsen näkökulmasta. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2013.) Osallisuuteen kuuluu lapsen mahdollisuus kieltäytyä myös osallistumisesta.

4.1 Osallisuuden portaat

Osallisuudella on eri asteita. Niitä on yleensä kuvattu porrasmallilla, jossa alimmilla portailla on vain vähän mahdollisuuksia vaikuttaa ja mitä ylemmäs portaita nousee vaikuttamisen mahdollisuus kasvaa. Vaikuttamisen mahdollisuus määräytyy lapsen iän ja kehitystason mukaan. Osallisuus voi myös toteutua eri tavoilla lasten ja aikuisten välillä (kuvio 1). (Sosiaaliportin www-sivut 2013.) Osallisuuden asteet on jaettu viiteen eri osa-alueeseen, jossa aikuisilla ja lapsilla on omat roolinsa.

Kuvio 1 / Sosiaaliportti- Osallisuuden asteet

5 PIHLAVAN KOULUN ILTAPÄIVÄKERHO

Pihlavan koulun iltapäiväkerhoa pidetään koulun pihassa sijaitsevassa rakennuksessa, jossa on myös muutama opetusluokka, käsityöluokka sekä ruokala. Iltapäiväkerhoa järjestää Pihlavan seurakunta, ostopalveluna Porin kaupungille. Tehdessäni tutkimusta iltapäiväkerhossa listoilla oli 19 lasta. Yhdellä ohjaajalla iltapäiväkerhossa saa olla 16 lasta, joten iltapäiväkerhossa oli joka päivä kouluavustaja kahden tunnin ajan. Iltapäiväkerhossa on viisi päivää viikossa yksi ohjaaja ja kolme muuta ohjaajaa

vuoropäivin. Tutkimushetkellä kerhossa kävi yksi lapsi esikoulusta sekä kaksi lasta erityiskoulusta.

Pihlavan seurakunta kustantaa iltapäiväkerhoon pelit, lelut ja materiaalit esimerkiksi askarteluihin. Kierrätysmateriaalia käytetään hyväksi ja ohjaajat osaavat hyödyntää kaiken olemassa olevan materiaalin. Ohjaajat kertoivat, että Internetistä löytyy vinkkejä askarteluun sekä luovaan toimintaa. Ohjaajien on pitänyt esimerkiksi katsoa Internetistä kuinka vasenkätistä lasta opetetaan virkkaamaan. Ohjaajat painottivat, että suunnittelevat toiminnan niin, että jokainen lapsi voi osallistua siihen omien kykyjen mukaan. Toisille pitää tehdä enemmän valmisteluja kuin toisille. Eräs ohjaaja totesi, että tulee muistaa lasten olleen jo koulussa päivän, eivätkä energiatasot ole aina korkeimmillaan. Silloin pitää muuttaa suunnitelmaa ja mennä lasten ehdoilla.

Iltapäiväkerhoryhmä oli tiivis ja ryhmähenki hyvä. Kukaan ei jäänyt yksin ja haastattelusta kävikin ilmi, että kaikki otetaan mukaan leikkeihin. Jopa jalkapalloa pääsivät kaikki pelaamaan. Suurin osa iltapäiväkerhon lapsista oli ensimmäisellä luokalla, mutta mahtui mukaan myös muutama kakkosluokkalainenkin. Ohjaajat kertoivat, että usein ryhmäytyminen kestää koulun alusta joulun tienoille, samoin ohjaajien tutustuminen lapsiin. Lapset tulevat iltikseen suoraan koulusta. Ohjaaja on paikalla iltiksessä klo 11–17. Lapset voivat lähteä iltiksestä itsenäisesti pyörällä tai kävellen, tai vanhempien kyydillä. Asiasta sovitaan vanhempien kanssa ja muutoksista tulee ilmoittaa ohjaajille.

Iltapäiväkerhossa on omat haasteensa. Ohjaajat kertoivat haasteiksi Pihlavan iltiksessä muun muassa liian pienet sisätilat sekä ohjaajien vaihtuvuuden. Ohjaajilla ei ole yhteistä suunnittelu-aikaa. Yksi ohjaaja on päävastuussa ohjelmasta, mutta kaikki ohjaajat saavat toteuttaa suunnitelmiaan ja ideoitaan iltiksessä.

5.1 Päiväohjelma

Iltapäiväkerhossa on jokaiselle viikolle oma ohjelmansa, jonka laativat ohjaajat. Jokaiselle päivälle on päätetty päivänaihe. Se voi olla esimerkiksi askartelua tai satu.

Viikko-ohjelma on näkyvillä seinällä ja se vaihtuu joka viikko. Lasten on sieltä helppo tarkistaa mitä on sillä viikolla luvassa.

Päiväohjelma oli iltapäiväkerhossa joka päivä melkein sama, vain päivänaiheet muuttuivat. Iltapäiväkerhoon tullessa lapset tekivät läksyt. Välillä kuitenkin iltapäiväkerhoon tultiin vasta välipala-aikaan, joten ensin käytiin välipalalla ja sitten vasta tehtiin läksyt. Aina ennen välipalalle lähtöä oli yhteinen hetki, jossa yksi lapsista sai toimia uutisankkurina. Välipalan jälkeen saattoi olla ohjattua toimintaa tai ulkoilua. Ulkona pyritään olemaan mahdollisimman paljon silloin kun on hieno ilma.

Läksyjen tekeminen kuului lasten päivärutiiniin, sillä läksyt tehdään iltapäiväkerhossa kaikkina muina päivinä paitsi perjantaina. Lukuläksyt jäävät myös kotiin luettavaksi. Läksyt tehdään joko iltapäiväkerhon tiloissa tai viereisessä käsityöluokassa riippuen siitä kuinka eri aikoihin lapset pääsevät koulusta. Läksyrauha pyritään turvaamaan sekä autetaan vaikeissa tehtävissä. Lasten läksyt tarkastetaan läksyjenteon päätteeksi.

5.2 Päivänaihe

Pihlavan iltapäiväkerhossa jokaisena päivänä on oma päivänaiheensa. Viikko voi olla esimerkiksi seuraavanlainen:

	Viikko 1	Viikko 2
Maanantai	Askartelua	Mutu
Tiistai	Askartelua	Hartaus
Keskiviikko	Satu	Liikunta
Torstai	Hartaus	Piirustus
Perjantai	Musiikkia	Satu

Päivänaiheita on useita ja jokaisella on oma tarkoituksensa. Askartelupäivinä iltapäiväkerhossa on askarreltu esimerkiksi huovasta donitsi äitienpäivälahjaksi sekä sademetsä ja sinne eläimiä. Satupäivinä lapsille luetaan satu ja lapset saavat levätä ja

kuunnella rauhassa. Muita päivänaiheita ovat hartaus, musiikki, liikunta, piirustus, mutu, leikki, pelipäivä, maalaus sekä minä.

Mutu on ollut iltapäiväkerhossa pitkäaikainen projekti, jossa lapset ovat opetelleet tunteita ja empaattisuutta. Mutu eli tunnemuksu ja mututoukka – tunteita-ohjelma sisältää 12 kokonaisuutta, joiden avulla lapset ovat tutustuneet erilaisiin tunteisiin ja oppineet käsittelemään, hyväksymään sekä ilmaisemaan erilaisia tunteita. Viimeisellä kerralla lapset saivat esittää pieniä näytelmiä erilaisista tunteista sekä saivat diplomit päättyneen projektin kunniaksi.

Päivänaiheet on suhteutettu lasten tietotaitoon sekä halukkuuteen osallistua. Päivän ohjelmassa on aina joustovaraa ja toimintaa voidaan muuttaa. Toiset lapset ovat innokkaampia kuin toiset ja jokaisella on omat kiinnostuksen kohteensa. Eräs tyttö iltapäiväkerhossa piti niin kovasti askartelusta, että teki neljä äitienpäivä donitsia siinä ajassa kun muut valmistivat yhden. Osa lapsista tekee mielellään ja toisia taas ei kiinnosta lainkaan. Toiset pärjäävät melkein itsenäisesti kun kerran ohjeistaa, ja toiset vaativat enemmän apua ja henkilökohtaista avustusta.

5.2.1 Hartaus

Iltapäiväkerhoa järjestää Pihlavan seurakunta, joten joka viikko iltiksessä on yhtenä päivänaiheena hartaus. Hartaudessa käsitellään jotain raamatun kohtaa lapsia kiinnostavalla tavalla. Itse pääsin kerran hartauteen, jossa kerrattiin pääsiäisen tapahtumia ja mukana oli erilaista oheismateriaalia, jotta lapset muistaisivat paremmin mistä oli puhuttu. Hartaus jakoi lasten mielipiteitä, mutta ohjaajien mukaan kukaan vanhemmista ei ole ollut sitä vastaan.

5.3 Lasten osallisuus ja lapsilähtöisyys iltapäiväkerhossa

Lapsilähtöisyys ja lasten osallisuus ovat tärkeitä asioita iltapäiväkerhossa, sillä aika on lasten vapaa-aikaa. Lapset pääsevät vaikuttamaan iltapäiväkerhon ilmapiiriin sillä, että he ovat yhdessä ohjaajien kanssa laatineet säännöt (Liite 1), joita kaikkien tulee noudattaa. Jokaisen kouluvuoden alussa laaditaan säännöt ja lapset allekirjoittavat ne.

Oma nimi sääntöjen alapuolella auttaa muistuttamaan kuinka iltiksessä kuuluu käyttäytyä.

Lapset pääsevät osallisiksi toimintaan myös ihan pienillä asioilla. He saavat usein esimerkiksi päättää minkä värisen askartelun tekevät. Omalelupäivinä lapset saavat tuoda niitä leluja kuin itse haluavat sekä diskoissa soitetaan lasten tuomaa musiikkia. Seinällä olevasta viikko-ohjelmasta lapset näkevät mitä viikon aikana on tulossa. Lasten toiveet otetaan huomioon mahdollisimman hyvin. Lapset voivat ehdottaa askarteluja, pelejä ja leikkejä. Eräänä päivänä pidettiin esimerkiksi tietokilpailu lasten sitä toivoessa. Toimintaa voidaan muuttaa lasten jaksamisen mukaan. Voidaan jättää päivänaihe vällan toteuttamatta tai sitä voidaan muokata niin, että se on enemmän lasten mieleen ja vastaa paremmin lasten energiatasoa.

Ohjaajat kertoivat, että lapset ehdottavat eniten askarteluja sekä pelejä ja leikkejä. Resurssien mukaan lasten toiveita pyritään toteuttamaan. Päätös on viime kädessä ohjaajilla, koska vastuu on heillä.

5.3.1 Uutisankkuri

Jokainen lapsi saa vuorollaan toimia uutisankkurina. Hänen tulee kertoa iltapäiväkerhoryhmän edessä, mikä päivä, kuukausi ja vuosi ovat tänään. Millainen sää on ja mitä välipalaa on tarjolla sekä mikä on päivänaihe. Uutisankkuri saa myös päättää lausutaanko yhdessä ruokarukous vai lauletaanko ruokalaulu. Hän pääsee myös ensimmäisenä välipalajonoon sekä joskus saa päättää jonon järjestyksen tai esimerkiksi seuraavaksi jonoon tulevan lapsen.

5.4 Iltapäiväkerhon toimintaympäristö

Iltapäiväkerhoa pidetään yhdessä luokkahuoneessa, joka on mukautettu iltapäiväkerhon käyttöön. Huoneessa on pulpetteja, isompi pöytä sekä ohjaajan pöytä. Huoneen perällä on sohva sekä leikkitilaa. Tila on saatu kodikkaaksi tuomalla erilaisia tekstiilejä. Lasten askartelut koristavat seiniä. Välipala syödään koulun ruokalassa, joka sijaitsee samassa rakennuksessa. Iltiksen käytössä on myös viereinen käsityöluokka

aina silloin kun siellä ei ole opetusta. Käsityöluokkaa käytetään esimerkiksi kun pitää jakaa ryhmä kahtia tekemään läksyjä. Sisätiloista löytyy erilaisia pelejä ja leluja sekä esimerkiksi roolivaatteita.

Iltapäiväkerholaiset ulkoilevat koulun pihassa. Suuresta pihasta on sovittu alue, jota ohjaajien on helpompi valvoa. Iltapäiväkerhon pihassa on jalkapallok aukalo, keinut, kotamainen katos, nurmikkoaluetta sekä sora-aluetta. Pihalla lapsilla on mahdollisuuksia erilaisiin leikkeihin ja peleihin. Välillä he pelaavat isolla porukalla jalkapalloa tai leikkivät esimerkiksi eläimiä. Ulkoleikkeihin on erilaisia välineitä, esimerkiksi keppihevosiä, lapioita ja palloja. Iltapäiväkerholla on mahdollisuus käyttää myös koulun salia.

6 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE

Opinnäytetyöni tarkoitus oli saada iltapäiväkerhossa käyvien lasten ääni kuuluviin. Halusin selvittää mitä mieltä he ovat iltapäiväkerhosta. Tavoitteeni oli selvittää kuinka lapsilähtöisyys toteutuu ja osallistetaanko lapsia riittävästi iltapäiväkerhossa. Lapset voivat harvoin vaikuttaa siihen, osallistuvatko he iltapäiväkerhotoimintaan, vaan vanhemmat tekevät päätöksen heidän puolestaan. Mielestäni on tärkeää, että lapsille on järjestetty mahdollisuus olla aikuisen seurassa koulun jälkeen, eikä tarvitse mennä kotiin yksin moneksi tunniksi. Halusin kuitenkin selvittää mitä mieltä lapset todella ovat toiminnasta.

Tarkoitukseni oli tutustua iltapäiväkerhon toimintaan ja sen jälkeen haastatella lapsia heidän kokemuksistaan. Tutkimuskohteeksi valitsin viisi teemaa, joiden koin kattavan toimintaa monipuolisesti, ja täten sain mahdollisimman hyvän kuvan lasten mielipiteistä. Valitsin teemoiksi viihtymisen, ulkoilun, läksyt, ohjatun toiminnan sekä kaverit. Opinnäytetyöni keskeinen tavoite oli selvittää mitkä tekijät vaikuttavat lasten viihtymiseen iltapäiväkerhossa. Halusin selvittää miten he suhtautuvat läksyjen tekemiseen sekä ohjattuun toimintaan. Halusin kuulla myös onko lapsilla kavereita iltapäiväkerhossa ja mitä mieltä he ovat ulkoilusta iltapäiväkerhon pihassa.

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tutkimuksen toteuttaminen alkoi tutkimusluvan hakemisella Porin kasvatus- ja opetusvirastosta. Luvan (Liite 2) tutkimukseeni myönsi koulutoimenjohtaja Jari Leinonen 10.4.2013. Sopimus opinnäytetyön tekemisestä allekirjoitettiin Pihlavan seurakunnan kirkkoherran kanssa 2.4.2013.

7.1 Teemahaastattelu

Teemahaastattelussa on etukäteen määritellyt aihepiirit, niin sanotut teema-alueet, joiden pohjalta haastattelu toteutetaan. Kysymyksiä ei ole tarkkaan määritelty tai järjestetty kuten strukturoidussa haastattelussa. Teemahaastattelun aikana kaikki teema-alueet tulee käydä läpi, mutta niiden laajuus ja järjestys voivat vaihdella. Haastattelijalla on hyvä olla jonkinlainen tukilista asioista, jotka tulee käsitellä. Teemahaastattelussa vastaajalla on mahdollisuus puhua vapaamuotoisesti. Tämän ansiosta haastattelumateriaalin voi katsoa edustavan vastaajan puhetta. (Eskola & Suoranta 2005, 86–87.) Teemahaastattelun valitsin edellä mainituista syistä. Lapsia haastatellessa ei ole hyvä olla liian strukturoitua kyselylomaketta, mutta kuitenkin tietty runko on hyvä olla olemassa.

Teemahaastattelu edellyttää, että haastattelijalla on perehtynyt aihepiiriin. Teemoja valitessa tulee tietää toiminnasta ja siihen vaikuttavista seikoista. Kävin tutustumassa iltapäiväkerhoon muutamana päivänä, jotta tietäisin paremmin toiminnasta. Teema-alueiksi valitsin viihtymisen, kaverit, läksyt, ohjatun toiminnan sekä ulkoilun. Teemahaastattelurunko kokonaisuudessaan liitteenä (Liite 3).

7.2 Lasten haastattelu iltapäiväkerhossa

Valitsin tutkimusmenetelmäksi lasten haastattelun, jotta heillä olisi mahdollisuus tuoda mielipiteensä esille. Tiesin, että lasten haastattelu ei ole helpoin vaihtoehto, mutta halusin tutkimusmenetelmällä haastaa itseäni. Yksilöhaastattelu oli mielestäni paras vaihtoehto, jotta lapset uskalsivat kertoa rehellisesti mielteitään iltapäi-

väkerhosta ilman muiden lasten painostusta. Ryhmässä oli muutama hiljaisempi lapsi, joten yksilöhaastattelu mahdollisti kaikille vastausmahdollisuuden. Haastattelut toteutettiin kahden päivän aikana keväällä 2013.

Kaikille iltapäiväkerholaisille lähetettiin kirje (Liite 4) kotiin, missä kerroin olostani iltapäiväkerhossa ja tutkimukseni tarkoituksesta. Kirjeessä pyydettiin lupa lasten vanhemmilta haastatteluihin. Ensimmäisenä päivänä haastattelin viittä tyttöä ja toisena päivänä viittä poikaa. Yhteensä haastatteluun osallistui siis kymmenen lasta. Haastattelut suoritettiin käsityöluokassa ja tyhjässä luokkahuoneessa. Tilat olivat rauhallisia, eikä haastatteluihin tullut keskeytyksiä. Lapset olivat innoissaan haastatteluista ja osallistuivat mielellään. Yksi iltapäiväkerholaisista ilmoitti heti ensimmäisenä päivänä reippaasti, että hän on valmis haastatteluun.

Haastattelut nauhoitin nauhurilla, mikä oli lasten mielestä mielenkiintoista. Ennen haastattelua tutustuimme nauhuriin ja kuuntelimme, miltä oma ääni kuulosti, joten lasten ei tarvinnut jännittää nauhuriä. Kaikki teema-alueet käytiin jokaisen lapsen kanssa läpi. Haastattelujen pituudet vaihtelivat viidestä minuutista kahteenkymmeneen minuuttiin.

7.3 Tutkimusaineiston analysointi

Aineiston analysoinnin aloitin litteroimalla materiaalin haastattelu kerrallaan. Nauhoitettu materiaali oli mielestäni selkeää ja litterointi sujui ongelmitta. Litteroitua tekstiä tuli yhteensä 12 sivua. Haastatteluja litteroitaessa numeroin haastateltavat yhdestä kymmeneen. En käyttänyt lasten oikeita nimiä tai tuonut esille lasten sukupuolta tai ikää, jotta haastateltavien henkilöllisyys pysyisi salassa. Päätin käyttää viittä teema-aluetta hyväksi ja analysoin haastattelumateriaalin niiden mukaan. Tein haastatteluista taulukon, jossa lasten vastaukset jaoteltiin teemoittain. Seuraavissa kappaleissa käyn läpi haastattelun tuloksia ja olen nostanut esille monipuolisesti lasten vastauksia kuvaamaan heidän mielipiteitään.

8 ILTAPÄIVÄKERHO LASTEN SILMIN

8.1 Viihtyminen

Lasten viihtyminen iltapäiväkerhossa oli tutkimukseni lähtökohta. Suurin osa haastatteluvastaavista lapsista tuli iltapäiväkerhoon joka päivä koulun jälkeen. Lapset kertoivat haastattelussa myös muutamista poikkeuksista. Tällaisia olivat esimerkiksi lapsen sairastuminen tai meno koulun jälkeen. Lapset kertoivat myös, että välillä koulun jälkeen voi mennä suoraan kaverille tai kotiin, mikäli vanhemmalla on vapaapäivä.

” Öö joskus, mut öö en ain perjantaisi ain et joka toine perjantai niinku viime perjantain mä en tullu... ollu tääl kaua aikaa.” Lapsi 3

” Joo joskus öö toi se poikkeee joskus mää tulen. Öö esimerkiks jos meil o johonki vaik kui iso kiire ni sit ei.” Lapsi 7

Kaikki kymmenen haastateltavaa lasta kertoivat tulevansa mielellään iltapäiväkerhoon. Yksi lapsi hieman epäröi vastauksessaan, mutta tuli lopulta siihen tulokseen, että tulee iltapäiväkerhoon mielellään. Lapset kertoivat, että heidän aikansa kuluu iltapäiväkerhossa ja he osallistuvat mielellään aina melkein kaikkeen toimintaan. Lapset kertoivat mistä pitävät iltapäiväkerhossa. Leikkiminen, pelaaminen ja askarteleminen olivat yleisimpiä vastauksia.

” Et tehdään läksyt ja askarrellaa ja kaikkee” Lapsi 2

”Leikkiä ja askarella” Lapsi 4

”Piirtämine ja värittämine... ja ulkon olemine.” Lapsi 7

” Ulkona pelat jalkkist” Lapsi 9

” Tota pelat alfabetii, tääl on sellane peli ku lasten alfabet.” Lapsi 10

8.2 Kaverit

Lasten viihtymiseen iltapäiväkerhossa vaikuttivat kaverit. Haastattelusta selvisi, että kaikilla haastateltavilla oli kavereita iltapäiväkerhossa. Toisilla enemmän kuin toisil-

la, mutta jokaisella kuitenkin oli kavereita. Lasten vastauksia kysymykseen onko heillä kavereita iltapäiväkerhossa:

”O, aika paljonki” Lapsi 2

”Joo aika paljo” Lapsi 3

”Joo o...tietty mul o” Lapsi 7

” On...paljon” Lapsi 10

Yhdessä kavereiden kanssa lapset keksivät erilaisia pelejä ja leikkejä. Tyttöjen vastauksista esille nousi barbeilla ja bratzeillä leikkiminen, sekä erilaiset roolileikit (koti, roolivaatteet). Poikien vastauksista ilmeni urheilullisempia pelejä, mutta myös erilaisilla leluilla leikkiminen, kuten Mind craft: in leikkiminen sekä bratzi.

”Öö, me leikitää joskus jotai eläimii” Lapsi 1

” Aika usei mä pelaile ja sit mä leiki bratzeil ja barbeil... ja joskus me leikitää kotii” Lapsi 3

” No mää leikin ton (toisen lapsen nimi) kans noilla bratzeillä ja barbeilla. Yleensä (toisen lapsen nimi) kaa mä leikin noilla vaatteilla (näyttää huoneen perällä olevaa roolivaatepinoa)” Lapsi 4

” Yleensä pihal me pelataa jalkapalloo ja sit sisäl me tehää... me piirretää tai leikitää bratzeil” Lapsi 5

” Joskus me leikitää Mind Craftii, sit joskus sota leikitää... iha noil tyypeil ja joskus leikitää iha itte” Lapsi 7

”Öö hippaa ja jalkapalloo ja muit” Lapsi 9

Jokainen haastateltavista lapsista vastasi myönteisesti siihen, että pääsee mukaan kaikkiin leikkeihin, mutta myös siihen, että ottaa itse muut mukaan leikkeihin. Suurimmalla osalla haastateltavista lapsista oli koulussa ja iltapäiväkerhossa samat kaverit. Joidenkin lasten koulukaverit eivät käy lainkaan iltapäiväkerhossa.

”Öö voi tul erilaisii ku öö toi kakkosel” Lapsi 7

”Joo, jokku ei oo iltikses” Lapsi 9

8.3 Läksyt

Haastatteluissa lapset kertoivat, että tekevät läksyt melkein aina iltapäiväkerhossa. Poikkeuksena olivat perjantait, jolloin läksyt jäivät kotiin tehtäväksi.

”Mut sillo mä en tee ku ei tarvi tehdä, jos mä haluan ni sit mä teen ne”

Lapsi 2

”Joskus ja joskus ei, vaikka perjantaisi ei yleensä tehd” Lapsi 6

Lapset kertoivat, että läksyihin on varattu riittävästi aikaa ja kaikki saavat tehdä omaan tahtiin tehtäviä. Toiset ovat nopeampia kuin toiset. He kertoivat myös, että aina on joku ohjaaja auttamassa läksyjenteossa. Ainoa negatiivinen asia läksyjenteossa oli se, että aina välillä läksyihin oli vaikea keskittyä isossa porukassa.

” Ei hyvi, sen takii ku yleensä jokku huutaa” Lapsi 6

”En ku puolet joskus puhuu siäl ni mä en pysty keskittyy ja sillai vaa”

Lapsi 10

” Joo kyl aika usei, välil on vähä metelii etten pysty keskittyy.” Lapsi 2

”Välil en ja joskus joo. Jos jokku höpöttää jotain i mä en keskity ku siihen.” Lapsi 5

8.4 Ulkoilu

Haastatteluista selvisi, että enemmistö lapsista oli sitä mieltä, että iltapäiväkerhossa ulkoillaan riittävästi. Ainoa ulkoiluun vaikuttava tekijä lasten vastauksissa oli sää:

” Joo ollaa, mut sillo jos on huonot ilmat ja sataa tai jotai ni ei me sit olla” Lapsi 5

”Joo tosi paljo... ainaki hyvil ilmoil ollaa ulkon paljon” Lapsi 10

Ulkona lapsilla on paljon erilaista tekemistä. Iltapäiväkerhon piha antaa virikkeitä mielikuvitukselle. Haastatteluhetkellä jalkapallo oli ajankohtaista. Pihassa oleva jal-

kapallokaukalo olikin iltiksen poikien lempipaikka ja mahtui tyttöjäkin mukaan. Lapset keksivät ulkona erilaista tekemistä:

” No keinun ja pelaan välil jalkkista... ja polttopalloo ja pikipataa”

Lapsi 2

” Mm, mä ain vaa leiki kaikkee. Mä leiki ain kavereide kaa kaikkii eläimii tual kivillä.” Lapsi 3

” Yleensä me leikitää jotai tai sit me jutellaa... tai sit me pelataa kirkkistä tai keinistä tai liikennevaloo” Lapsi 4

” Jalkapalloo” Lapsi 8

” Pelaan jalkkista” Lapsi 9

Haastattelussa halusin ottaa selvää mitä lapset tekevät ulkona talvella. Hieman oli jo lasten mielistä unohtunut talven ulkoilut, mutta seuraavia asioita he muistivat:

” Öö me tehtii viimeks ainaki sellane öö lumiukko” Lapsi 1

”No tehdään lumiukkoja ja ... lumipalloja ja lumilinnuja. Ku lunta on aika paljon” Lapsi 2

” Joskus me öö otetaa tualt koulu... öö tualt varastost sukset ja hiihde-tää ja öö mennää pulkkailemaa.” Lapsi 5

”Me tehdää tunneleita” Lapsi 6

Lasten mielestä ulos on riittävästi välineitä. He luettelivat muun muassa hyppynarut, jalkapallon, keppihevokset, lapiot ja ämpärit. Kysyttäessä mitä leluja lapset haluaisivat ulos lisää, yksi poika vastasi naurahtaen legoja ja toinen poika oli sitä mieltä, että ulos tarvittaisiin leikkipyssyjä, jotta voisi leikkiä sotaa. Lasten mielipiteitä iltapäiväkerhon pihasta:

” Meil on keinut, se kaukalo ja kiipeilyteline. Se on iha kiva se piha.”

Lapsi 1

” Se on aika iso” Lapsi 2

” Siihe kuuluu vaik mitä, keinut ja jalkkiskaukalo... ja kiipeilyteline.”

Lapsi 3

Muuten se on ihan kiva, mut arvaa mitä sielt puuttuu? Liukumäki. Ja sit ois koko piha nurmikkoo.” Lapsi 4

” Se on kiva, ko on jalkapalloareena ja keinut ja on toi koppi ja sillee.”
Lapsi 7

8.5 Ohjattu toiminta

Ohjattu toiminta on suuressa osassa iltapäiväkerhossa. Jokaisena päivänä on oma päivän aihe. Lasten mielipiteen päivänaiheista vaihtelivat. Kysyttäessä mieluisinta päivänaihetta, neljä kymmenestä lapsesta kertoi sen olevan liikunta.

”Liikutaan yleensä ulkona. Viime kerral ku meil oli sitä ni ... öö... me pelatti.” Lapsi 1

”Joskus me pelataa sillo jalkkist tai mennää ton liikuntasali. Öö tai ei me ol viäl tänä kevään käyty kertaakaa.” Lapsi 5

” Välil pelataa jalkkist välil pesist lyödää... ja sit jotai hippaa välil tai jotai sellast” Lapsi 9

Toiseksi eniten kannatusta sai askartelu. Muita mainittuja lempi päivänaiheita olivat satu, leikki, omalelupäivä sekä hartaus.

” No askarrellaa kaikkii erilaisii juttui, nyt ollaa tehty noit eläimii (osoittaa seinällä olevia sademetsän eläimiä)”

”No usei leikitää kaikkee, joskus et öö... vaik et tulee joku korttipeli ja siin täytyy piirtää ja kaks menee ton ja kattoo se kuva minkä täytyy piirtää ja molemmis ryhmis o kaks ryhmää ja kumpi ehtii sanoo enempää et mikä se on, mikä tavara tai eläin se on, ni se saa ain yhde pistee.” Lapsi 3

Lasten mielestä ohjattua toimintaa oli riittävästi. Kahden lapsen mielestä jotain ohjattua toimintaa oli liikaa:

” Mutuu ja satuu... ja hartaus muute, se o ärsyttävä.” Lapsi 7

” No tota noit mutui.” Lapsi 10

Ainoastaan yhden lapsen mielestä ohjattua toimintaa oli liian vähän. Lapsilta kysyttäessä mitä ohjattua toimintaa he haluaisivat lisää iltapäiväkerhoon, suurin osa ei haluaisi mitään tai mieleen ei juuri sillä hetkellä tullut mitään. Joillakin lapsilla oli kehitysehdotuksia:

” En varmaa mitää, tai oikeestaa yks juttu, enemmän tilaa.” Lapsi 4

” Öö liikuntaa” Lapsi 5

” Askartelust sitä mm sormivirkkausta” Lapsi 6

” Esimerkiks mm omalelupäivii olis enemmän ja öö toi... en paljoo muuta” Lapsi 7

Ohjaajat suunnittelevat toiminnan, mutta halusin kysyä lapsilta pääsevätkö he mukaan suunnitteluun? Saavatko he esimerkiksi toivoa päivän aiheita? Vastaukset vaihtelivat laidasta laitaan. Kolme lapsista oli sitä mieltä, että lapset eivät voi vaikuttaa ohjattuun toimintaan. Yksi lapsi oli sitä mieltä, että lapset voivat vaikuttaa ja loput kuusi eivät osanneet sanoa. Yksi lapsi muisti esittäneensä toiveen ja se oli toteutettu:

” Joo, öö mä oo joskus ehdottanu et mentäis pihal pelaa jalkkist tai lyömää pesäpalloa” Lapsi 5

Lapset jaksoivat koulupäivän päätteeksi hyvin touhuta iltapäiväkerhossa. Kysyttäessä lapsilta tuleeko heille koskaan sellainen olo, että tekisi mieli olla osallistumatta ohjattuun toimintaan, muutama lapsi vastasi myönteisesti:

” Ei oikeestaa... mut välil ku on pää kipee tai jotai” Lapsi 2

”Joskus, öö juoksukisoihi. Mä yleensä kaadu tai jää viimiseks.” Lapsi 6

” (lapsi nyökyttää päätään) esimerkiks hartautee, ku siin puhutaa Jeesuksest mikä ei oo totta... ja esimerkiks joskus liikuntaa, joskus o tylsää liikuntaa.” Lapsi 7

9 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS

Laadullinen tutkimus on luotettava mikäli tutkijan kokemukset vastaavat tutkittavan alkuperäistä kokemusta (Virtanen 2006, 200). Lasten mielipiteet voivat vaihdella muutamassa minuutissa ja niihin vaikuttavat sen hetken toiminta. Tehdessäni haastatteluja iltapäiväkerhossa oli kevät ja suurimman osan ajasta lapset viettivät jalkapalloa pelaten. Siksi onkin selvää, että jalkapallo sai kannatusta ulkoiluissa. Kysyessäni mitä lapset talvella tekevät iltapäiväkerhossa, osa lapsista ei muistanut mitään tekemistä. Haastatteluhetki sekä päivän aiemmat kokemukset voivat vaikuttaa haastatteluun. Pyrin siihen, että haastattelin lapset silloin kun ei ollut mitään yhteistä toimintaa, vaan esimerkiksi vapaan leikin aikaan tai lasten ollessa ulkona. Täten lapsilla ei ollut kiire takaisin toimintaan.

Tutkimusmateriaalia Pihlavan iltapäiväkerhosta ei voi yleistää muihin iltapäiväkerhoihin, sillä muualla on eri iltapäiväkerhon järjestäjiä sekä toiminta voi olla erilaista. Tutkimuksen aikana sain vastauksia etukäteen asettamiini kysymyksiin. Lapset kertoivat rehellisesti mielipiteensä iltapäiväkerhosta. Negatiivisia mielipiteitä lapsilla ei oikein ollut. Mielestäni se ei tarkoita pelkästään sitä, että lapset eivät olisi uskaltaneet kertoa niistä minulle, vaan myös, että he ovat tyytyväisiä iltapäiväkerhoon.

Tuloksia tulkittaessa on kerrottava mihin tulkinnat ja päätelmät perustuvat (Hirsjärvi ym. 2009, 227–228.) Siksi olenkin tuloksia kertoessani avannut kohtia suorilla lainauksilla lasten haastatteluista. Haastatellessa tulee ottaa huomioon lapsien vilpittömyys. Heitä ei tule ohjailla esittämällä kysymyksiä niin, että lapset vastaavat haastattelijan haluamalla tavalla.

9.1 Opinnäytetyön eettisyys

Opinnäytetyön eettisyyden olen ottanut huomioon koko prosessin aikana. Ensimmäisenä hain tutkimuslupaa tutkimukselleni. Toteutin koulutoimenjohtajan asettamat ehdot tutkimukselle. Keskustelin Pihlavan koulun rehtorin kanssa ja hän antoi luvan tutkimukselle sekä ennen haastatteluja pyysin haastatteluihin luvat lasten huoltajilta. Kysyin myös lapsilta, haluavatko he osallistua, mikäli hänen huoltajansa oli antanut

luvan. Olen kirjoittanut opinnäytetyöraportin niin, ettei yksittäinen lapsi ole tunnistettavissa, joten haastateltavien yksityisyys säilyy. Haastattelutilanteesta pyrin tekemään mukavan kokemuksen tutustumalla lasten kanssa nauhurin käyttöön. Litterointivaiheessa olen kirjoittanut haastattelut sanatarkasti ylös. (Hirsjärvi & Hurme 2006, 20).

Hyvää tutkimuskäytäntöä olen noudattanut laittamalla kaikki lähdemerkinnät ylös, mikäli olen käyttänyt jonkun toisen tekstiä. Tutkimusta varten kerätty materiaali hävitetään tämän opinnäytetyöraportin valmistuttua.

10 JOHTOPÄÄTÖKSET

Pihlavan iltapäiväkerhossa toteutuu mielestäni iltapäiväkerholle asetetut tavoitteet ja tarkoitus. Toiminta on monipuolista ja lapsilähtöisesti suunniteltua. Lasten kehitystaso on otettu huomioon ja ohjatussa toiminnassa pyritään kehittämään lasten taitoja. Iltapäiväkerhossa lasten osallisuus toteutuu tietyissä rajoissa, sillä aikuinen on aina vastuussa toiminnasta. Lapset eivät itse niinkään ymmärtäneet osallisuuttaan, mutta toiminnassa näkee kuinka se toteutuu. Ohjaajille luo haasteita vaihtuva henkilökunta ja yhteisen suunnittelun vähäinen aika, mutta silti toiminta on luontevaa ja lapset viihtyvät iltapäiväkerhossa.

Raisa Cacciatore (2010, 9) on todennut, että yksinäisyys on suomalaisten perheiden haaste. Mielestäni onkin hyvä, että tällaista toimintaa on järjestetty. Tutkimuksesta selvisi, että lapset tulevat mielellään iltapäiväkerhoon lähes poikkeuksetta. Heillä on kavereita iltapäiväkerhossa, toisilla enemmän ja toisilla vähemmän. Läksyjen tekeminen on osa iltapäiväkerhon päiväjärjestystä ja lapset ovat tottuneet tekemään läksyjä suuremmissa ryhmässä. Ohjaajista on muodostunut lapsille tärkeitä. He ovat kuitenkin oleellisena osana lasten päivää.

Jo ensimmäisellä kerralla ollessani iltapäiväkerhossa lapset ottivat minut hyvin vastaan. Se kertoo mielestäni siitä, että he olivat tottuneet uusiin ihmisiin ja työntekijöi-

den vaihtuvuuteen. Pihlavan iltapäiväkerhoryhmästä näki heti, että ryhmä oli yhtenäinen ja kaikki lapset tulivat toimeen keskenään. Iltapäiväkerholle tarkoitettu tila ei ollut suuri ottaen huomioon lasten lukumäärän, mutta silti kaikille riitti tilaa leikkeihin ja askarteluun. Mielestäni iltapäiväkerhossa oli monipuolista toimintaa ja ohjaajat näkivät vaivaa toiminnan suunnitteluun ja lasten toiveiden toteuttamiseen.

Haastattelutilanteissa lapset kertoivat vilpittömästi mielipiteitään iltapäiväkerhosta. Lasten vastaukset eivät kovasti poikenneet toisistaan ja esille nousi muutama päivän aihe, jotka olivat suosituimpia. Mieleeni jäi erityisesti erään lapsen vastaus kysyttäessä mieluisinta päivänaihetta. Hän kertoi sen olevan hartaus, vaikka lapsi ei itse hartaushetkellä tuonut kiinnostustaan esille. Haastatteluissa tuli siis ilmi yllättäviä asioita.

Mielestäni oli hienoa, että lapset uskalsivat rehellisesti kertoa minulle, mikäli he eivät pitäneet jostain asiasta iltapäiväkerhossa. Minut yllätti myös se, kuinka hyvin lapset jaksoivat keskittyä haastattelujen ajaksi ja kuinka he vastailivat kysymyksiini. Opinnäytetyöni tavoitteet täyttyivät mielestäni hyvin. Sain vastauksia kysymyksiini, jotka prosessin alkuvaiheessa asetin tutkimustehtäviksi.

Yhteistyö Pihlavan iltapäiväkerhon kanssa sujui ongelmitta. Pääsin paikalle aina kun minulle sopi ja minut otettiin hyvin toimintaan mukaan. Mielestäni oli ihanaa, että ohjaajat ottivat minut niin hyvin vastaan ja kertoivat minulle avoimesti asioista.

Miettiessäni opinnäytetyöprosessia tekisin toisin aikataulutuksen. Olisin aloittanut opinnäytetyön tekemisen aikaisemmin, jos olisin tiennyt kuinka pitkä prosessi opinnäytetyön tekeminen on. Itse tutkimuksessa muuttaisin haastattelurunkoa. Lasten kanssa olisi voinut syventyä paremmin asioihin, esimerkiksi esittää heille enemmän tarkentavia kysymyksiä ja käydä tarkemmin teemoja läpi. Olisin voinut kysyä myös enemmän avoimia kysymyksiä, jotta lapset olisivat kertoneet toiminnasta laajemmin. Olisin voinut ottaa haastattelun rinnalle myös jonkun toisen tutkimusmenetelmän, esimerkiksi piirtämisen tai valokuvaamisen.

Ollessani Pihlavan iltapäiväkerhossa minulle heräsi kiinnostus myös muihin iltapäiväkerhoihin. Nyt jos voisin päättää mitä tekisin toisin, niin tekisin opinnäytetyöni

useammasta iltapäiväkerhosta. Tämä mahdollistaisi iltapäiväkerhojen vertailun. Vanhempien tyytyväisyys iltapäiväkerhotoimintaan voisi myös olla mielenkiintoinen tutkimuskohde.

LÄHTEET

- Cacciatore, R. 2010. Teoksessa Jokela, E. & Pruuki, H. (toim.) Jo iso, vielä pieni koululainen - Kouluikäisen lapsen maailma. Jyväskylä: Gummerus.
- Dunderfelt, T. 2011. Elämänkaaripsykologia. Lapsen kasvusta yksilön henkiseen kehitykseen. Helsinki: WSOY pro.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Vastapaino.
- Hakkarainen, K. 2010. Teoksessa Jokela, E. & Pruuki, H. (toim.) Jo iso, vielä pieni koululainen - Kouluikäisen lapsen maailma. Jyväskylä: Gummerus. 289, 294.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2006. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Jarasto, P. & Sinervo, N. 1998. Kouluikäisen lapsen maailma. Jyväskylä: Gummerus.
- Lindgren, T. & Majaniemi, P. 2011. Tšalju ta phersa kentoha - Liiku ja leiki lapsen kanssa. Opas liikunnan ja leikin merkityksestä lapsen kehitykselle. Helsinki: Yliopistopaino.
- Näre, S. 2010. Kouluikäinen tyttö. Teoksessa Jokela, E. & Pruuki, H. (toim.) Jo iso, vielä pieni koululainen - Kouluikäisen lapsen maailma. Jyväskylä: Gummerus. 46.
- Opetushallitus. 2011. Perusopetuksen aamu- ja iltapäivä - toiminnan perusteet 2011. Määräykset ja ohjeet 2011:1. Tampere: Yliopistopaino.
- Pulkinen, L. & Launonen, L. 2005. Eheytetty koulupäivä. Lapsilähtöinen näkökulma koulupäivän uudistamiseen. Helsinki: Edita.
- Ritokoski, S. 2010. Lapsi ja kaverit. Teoksessa Jokela, E. & Pruuki, H. (toim.) Jo iso, vielä pieni koululainen - Kouluikäisen lapsen maailma. Jyväskylä: Gummerus. 66.
- Rödström, M. 1992. Lapsen kehitys 7-12 vuotta. Helsinki: Otava.
- Sinkkonen, J. 2011. Ekaluokkalaisten lapsen muotokuva. Teoksessa Parvela, T. & Sinkkonen, J. Kouluun! Ekaluokkalaisten vanhemmille. Helsinki: WSOY. 52.
- Sinkkonen, J. 2010. Kouluikäinen poika. Teoksessa Jokela, E. & Pruuki, H. (toim.) Jo iso, vielä pieni koululainen - Kouluikäisen lapsen maailma. Jyväskylä: Gummerus. 32-38.
- Strandell, H. 2012. Lapset iltapäivätoiminnassa. Koululaisten valvottu vapaa-aika. Helsinki: Gaudeamus.

Virtanen, J. 2006. Fenomenologia laadullisen tutkimuksen lähtökohtana. Teoksessa J. Metsämuuronen (toim.) Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Jyväskylä: Gummerus, 149-213.

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta. 1983. L 8.4.1983/361. Viitattu 12.10.2013. www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1983/19830361

Perusopetuslaki. 1998. L 21.8.1998/628. Viitattu 12.10.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>

Mannerheimin lastensuojeluliiton www-sivut. 2013. Viitattu 29.9.2013. http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ja_kehitys/

Perusopetuslaki. 1998. L 21.8.1998/628. Viitattu 11.10.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628#L8a>

Porin kaupungin www-sivut. 2013. Viitattu 6.9.2013. <http://www.pori.fi/kasvatusjaopetusvirasto/iltis.html>

Porin koulutuslautakunnan päätös 28.8.2012. Viitattu 6.10.2013. http://www.pori.fi/material/attachments/hallintokunnat/koulutusvirasto/6AK8yMUYD/Ilttiksen_arviointi_ja_toimintasuunn_2012-.pdf

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut. 2013. Kasvun kumppanit – Lasten hyvinvointia vahvistamassa. Viitattu 5.10.2013. http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/periaatteet/osallisuus

Sosiaaliportin www-sivut. 2013. Viitattu 5.10.2013. <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-fi/lastensuojelunkasikirja/hallinto/lapsenosallisuus#otsikko2>

Lasten kanssa laaditut säännöt iltapäiväkerhoon

1. En kiusaa
2. Olen kaikkien kaveri
3. Leikin nätisti sisällä ja ulkona
4. En kiipeä kaukalon laidan yli
5. Osallistun päivänaiheeseen
6. En juokse sisällä
7. En puhu rumia
8. Annan läksyrauhan
9. Siivoan jälkeni
10. Noudatan sääntöjä

PORIN KAUPUNKI
Kasvatus- ja opetusvirasto
Sivistystoimenjohtaja

Päätöspöytäkirja
§ 107/2013

Kasvatus- ja opetuslautakunnan toimintasääntö
Tutkimusluvan myöntäminen

Päätöspvm
10.4.2013

ASIA: Tutkimusluvan myöntäminen Henna Vaahteralle

ESITYS: Henna Vaahtera opiskelee Satakunnan ammattikorkeakoulussa sosiaalialan koulutusohjelmassa sosionomiksi (AMK). Hän pyytää lupaa tehdä opinnäytetyöhön liittyvän tutkimuksen aiheesta "Iltapäiväkerho lasten silmin". Opinnäytetyön hän tekee yhteistyössä Pihlavan seurakunnan järjestämän Pihlavan koulun iltapäiväkerhon kanssa.

Pihlavan koulun iltapäiväkerholaisia haastatellaan teemahaastattelun keinoin, jolla yritetään saada lasten ääni kuuluville iltapäiväkerhon toiminnasta. Teemoja haastattelussa ovat: läksyjen tekeminen, ohjattu toiminta, ulkoilu, lasten viihtyminen ja kaverit. Haastattelujen toteutusajankohta on toukokuu 2013.

Tutkimusraportti tulee Pihlavan iltapäiväkerhon sekä Satakunnan ammattikorkeakoulun käyttöön. Opinnäytetyö valmistuu syksyllä 2013.

PÄÄTÖS: Lupa em kyselyn suorittamiseen Henna Vaahteralle myönnetään.

Lupa edellyttää Pihlavan koulun rehtorin sekä ko. oppilaiden vanhempien suostumusta.

ALLEKIRJOITUS:

Jari Leinonen
Koulutoimenjohtaja

LIITE: Oikaisuvaatimusohje

Teemahaastattelurunko

- **Viihtyminen iltapäiväkerhossa:**

- Tuletko joka päivä koulun jälkeen iltikseen?
- Oletko mielelläsi iltiksessä?
- Kuluuko aikasi iltiksessä?
- Mitä mieltä olet iltapäiväkerhosta?

- **Kaverit:**

- Onko sinulla kavereita iltiksessä?
- Keksittekö yhdessä leikkejä? Millaisia?
- Pääsetkö mukaan kaikkiin leikkeihin?
- Onko sinulla koulussa ja iltiksessä samat kaverit?

- **Läksyjenteko:**

- Teetkö läksyt aina iltiksessä?
- Saatko niihin apua tarvittaessa?
- Miten läksyihin on varattu aikaa? Riittääkö se?
- Läksyrauha?

- **Ohjattu toiminta:**

- Onko sinusta ohjattua toimintaa riittävästi?
- Saatteko vaikuttaa toimintaan?
- Oletko esittänyt toiveita? Millaisia?
- Mitä haluaisit enemmän? Entä vähemmän?
- Haluaisitko välillä olla osallistumatta? Miksi?

- **Ulkoilu:**

- Oletteko paljon ulkona iltiksestä?
- Mitä teet mieluiten ulkona? Keväällä? Talvella?
- Onko teillä riittävästi leluja ja välineitä ulkona leikkimiseen? Millaisia?
- Mitä mieltä olet iltiksen pihasta?

Kirje iltapäiväkerholaisten vanhemmille

Hyvät iltapäiväkerholaisten vanhemmat,

Opiskelen Satakunnan ammattikorkeakoulussa sosionomiksi ja olen tekemässä opinnäytetyötäni "Iltapäiväkerho lasten silmin". Tarkoitukseni on ensin tutustua iltapäiväkerhon toimintaan ja sitten haastatella lapsia. Haastattelut taltioidaan nauhurilla aineiston analysointia varten. Lapsilta kyselen viiteen eri teemaan liittyviä kysymyksiä. Teemat ovat viihtyminen iltapäiväkerhossa, läksyjen tekeminen, ohjattu toiminta, ulkoilu sekä kaverit. Raporttiini muutan lasten nimet, joten lasta ei voi tunnistaa aineistosta. Haastattelut toteutan toukokuun 2013 aikana.

Pyydän lupaa haastatella lastanne.

Mikäli teillä on lisäkysymyksiä minut tavoittaa numerosta [REDACTED] tai sähköpostilla henna.vaahtera@student.samk.fi

Ystävällisin terveisin

Henna Vaahtera

Palauta alaosa iltapäiväkerhoon viimeistään tiistaina 7.5.2013

Lapseni _____ saa osallistua ei saa osallistua
haastatteluun.

Allekirjoitus: _____